

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2020 ♦ Cilt/Volume: 4 ♦ Sayı/Issue: 6, s. 110-131

ÖĞRETMENLERİN SINIF İÇİ İLETİŞİM ALGISI

İbrahim TAŞDEMİR

MEB-Yıldızkent Şehit Şeref Ortaokulu, ibrahimtasdemir8@gmail.com

Orcid: 0000-0003-0935-8933

Hatice TAŞDEMİR

MEB-Ökkaş Gümüşer Ortaokulu, tasdemirhatice46@gmail.com

Orcid: 0000-0003-0938-5827

Özet

Araştırmanın amacı: öğretmenlerin sınıf içi iletişim algıları dikkate alınarak, Kahramanmaraş ilinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında görev yapan öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerinin düzeylerini belirlemektir. Ayrıca, "cinsiyet, eğitim durumu, hizmet süresi, görev yaptıkları okul türü" gibi bazı değişkenlere göre, öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini, Kahramanmaraş ili Türkoğlu ve Onikişubat ilçelerinde 6 okulda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evren içerisinde basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle 244 öğretmen seçilerek araştırmanın örneklemini oluşturulmuştur. Öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerini, dört alt faktörden ve 23 maddeden oluşan Gülbahar ve Aksungur (2018) tarafından geliştirilen "Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin yapılan analiz sonuçlarında gruplar arası dağılımları genel itibarıyla homojen olmadığı görülmüş olup parametrik olmayan test teknikleri uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ölçeğinin genel düzeyinin öğretmen algılarına göre yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: İletişim, Etkili İletişim Becerileri, Sınıf İçi İletişim, Öğretmen Becerileri.

TEACHERS 'PERCEPTION OF IN-CLASS COMMUNICATION

Abstract

The aim of the study is to determine the level of classroom communication skills of teachers working in the province of Kahramanmaraş in the 2019-2020 academic year, taking into account teachers' classroom communication perceptions. In addition, it aims to reveal whether effective communication skills of teachers in the classroom differ according to some variables such as "gender, educational status, service time, type of school they work". This research was designed in the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. The universe of the study consists of teachers working in 6 schools in Kahramanmaraş province Türkoğlu and Onikişubat districts. The sample of the study was formed by selecting 244 teachers from the universe with the simple random sampling method. The "Effective Communication Skills Perception Scale in Class" developed by Gülbahar and Aksungur (2018), which consists of four sub-factors and 23 items, was used for teachers' classroom communication skills. In the analysis results of the scale, it was seen that the distribution between groups was generally not homogeneous, and nonparametric test techniques were applied. According to the results, it was concluded that the general level of the scale is higher than the perceptions of teachers.

Keywords: Communication, Effective Communication, Classroom Communication, Skills Teachers.

1. Giriş

Birbirini anlayabilme, anlatabilme ve hayatını idame ettirme adına en çok iletişime ihtiyaç duyan varlık insanoğludur. Bu çalışmada toplumsal bir varlık olan insanın eğitim ortamında en çok ihtiyaç duyduğu iletişim ile ilgili araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

İletişim sözcüğü dilimize Fransızcadan geçmiş olup, aynı dilin “communication” kelimesinin karşılığıdır. Latince kökenli “communis” kelimesinden türemiş olup dilimizde “ortaklığı, toplumsallaşmış olmayı, birlikteliği, ortak katılımı” anlamlarını içermektedir (İnceoğlu, 2004).

TDK (2018) sözlüğünde ise iletişim: “duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme” anlamlarına gelen sözcüklerle karşılık bulmaktadır.

Lasswell (2007) iletişimin “Kim, hangi kanal ve etkiyle, kime, ne diyor?” sorularının cevaplanması sonucunda oluşan anlam bütünlüğü olarak aktarmaktadır.

Gürüz ve Temel-Eğimli (2013) iletişimi; kişi ya da grupların duygularını, düşüncelerini aktarma ve iletme adına sergilediği davranış ve tutumlar olarak ifade etmiştir.

İletişim insanların kendilerini anlama ve anlatma isteklerini doğru bir şekilde aktarması adına, varsa sorunlar çözebilme yolunda en etkili yoldur. İletişimde en etkili yol anlatmak istenileni karşıya doğru bir şekilde aktarabilmek; anlaşılması gerekeni eksiksiz anlayabilmek adına bireylerin sarf ettiği çaba ve uyguladıkları yöntemlerin bütünüdür. Bunların hepsi bir arada gerçekleşiyorsa işte tam o noktada etkili iletişimden bahsedilebilir (Gülbahar ve Aksungur 2018).

Etkili iletişimin gerçekleşmesi adına yerine getirilmesi gereken hususlardan bir tanesi tarafların birini anlamalı, birebir ilişkilerde samimi olmalı, kendilerini en iyi şekilde anlatabilmeli ve sorunlarına çözüm bulma adına birbirlerine içtenlikle güvenmelidir. Muhataplar iletişim kurarken birbirlerini eksiksiz anlayabilmeli ki etkili iletişim sekteye uğramasın (Gülbahar ve Aksungur 2018).

Etkili iletişim adına yapılması gereken öncüllerin bazıları sıralanacak olunursa (Egan, 1994; Cüceloğlu, 2002):

- Bireyler karşılıklı önemli olduklarını hissetmeli
- Birbirlerine saygı duymalı
- Kıymetli olduklarını hissetmeli
- Sorunların çözüme kavuşacağına inancı tam olmalı
- Yapmacıksız, doğal haliyle iletişim kurmalı
- Kendi ile ilgili karar alma yetisine sahip olmalı
- Karşısındakinin yerine kendini koyabilmeli, hemhal olabilmeli
- Gizliliğe önem vermeli
- Tutarlı davranışlar sergilemeli
- Karşılıklı güven aşılanmalı

Beceri, bir işi başarma yeteneğidir ve öğrenmeye bağlıdır (TDK, 2018). Bu sözcüğün anlamında yola çıkarak iletişim becerilerinin de öğrenilebileceği sonucuna ulaşılabilir. Bu şekilde becerilerin öğrenilip öğretilebileceği noktasında destekler nitelikte çalışmalarda yer almaktadır (Buckman, 2001; Verdener, 1999). Sonuç itibarıyla çalışmamızın ana konusu olan etkili iletişim becerileri de öğrenilebilir ve öğretilir.

Etkili iletişim becerileri veyahut iletişim becerileri her alanda her meslekte çokça ihtiyaç duyulan ve aranılan özellikler arasında ön sıralarda kendine yer bulmaktadır. Ancak etkili iletişim becerileri öğretmenin öğrenci üzerinde öğretme potansiyelinin üst seviyede gerçekleşmesi adına olmazlar arasında yer almaktadır. Okulda eğitim kalitesinin artması ve okulu oluşturan bileşenlerin birbiriyle ilişkilerin gelişmesi adına, son zamanlar da eğitimciler adına söylenen bazı

yanlış söylemlerin ve sorunların çözümü adına öğretmenlerin etkili iletişim becerilerinin gelişmesi elzem bir durum haline gelmiştir. (Kaya, 2014; Korkut, 2005).

Sınıf, öğrencilerin ve öğretmenlerin belirli bir program ve müfredat dâhilinde belirlenen kazanımları elde etme adına sosyalleştiği eğitim ortamlarıdır. Sınıfta yer alan öğrenciler elbette ki aynı yaş ve gelişim dönemleri içerisinde yer almaktadır. Eğitim-öğretim adına bütün beklenen hedef ve amaçların gerçekleştirildiği yerdir (Gülbahar ve Aksungur 2018; Açıkalin,1997; Başar, 1998). Okulda gerçekleşen sosyalleşme adına yapılan bütün etkili iletişim beceri etkinlikleri günlük hayatta insanların birbirini anlamasına yardımcı olacaktır. Bu yüzden aile kültüründe başlayan sosyalleşme okullarda devam etmektedir. Sosyalleşmenin de gerçekleşmesi etkili iletişim becerileriyle olmaktadır (Başar, 1998).

Sınıfın bileşenleri arasında yer alan öğretmen, öğrenci, okul müfredatı, yöneticiler ve aile arasında en kritik noktada hatta sınıfın odağında öğretmen yer almaktadır(Ekici,2008). Sınıf sadece öğrencinin davranışlarını kontrol altına alma adına disipline olduğu yerden öte etkili bir iletişimin gerçekleştiği yerdir. Bu ortam da davranışlar etkili iletişim en başta öğretmenlerin davranışlarıyla şekillenmektedir (Little,1982; Rafferty,2003; Akt:Ekici, 2008).

Sınıf yönetimi birçok değişkenin bir araya gelmesi ve ortamda sergilenmesi sonucu oluşmaktadır. Bunların bazılarını örnek verilecek olunursa: “öğretmenin kişisel yetileri, sınıf içi ders anlatımı esnasında kullandığı öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, okul-aile-öğrenci üçgeninde yer alan informal ortamın etkileri, okul-aile uyumu, fiziki etmenler, öğrencilerin kişisel beklentileri, okulun fiziksel durumu, okul kültürü ve sınıfta öğrenci-öğretmen arasında oluşan iklim vb.”daha birçok öğelere yer verilebilir. Bu sıralamaların içerisinde etkili iletişim becerileri çok önemli bir nokta da yer almaktadır. Çünkü birbirine anlatmak istediklerini ya da karşısındakini anlayabilme adına insanoğlunun var olduğu tarihten bugüne en fazla ihtiyaç duyduğu özellik olmasıdır. Öğrencilerin ailelerinin yanında sonra en fazla mesai harcadığı yer olarak elbette ki sınıflar ön sıralarda yer almaktadır. Bu yüzden sınıflarda geçirilen süre içerisinde etkili iletişim becerileri çok önemli konuma gelmiştir. Etkili iletişim becerilerini kullanma ve öğretme adına da öğretmenler konunun tam odağına oturmaktadır. Öğretmenin bu becerilere sahip olması önemle üzerinde durulması gereken konu olmuştur (Akbaşlı, 2012; Ağaoğlu, 2002; Başar, 1998; Çelik, 2003; Erol, Özaydın ve Koç, 2010)

Bu kadar önemle üzerinde durulması gerektiği yukarıda satırlarca anlatılmaya çalışılan etkili iletişim becerilerinin araştırılması bu çalışmamızın çıkış noktası olmuştur. Bu araştırmanın sonucunda hem öğretmenlere hem okulu oluşturan bileşenlere, etkili iletişim becerilerinin ne olduğu, varsa eksik yanlarının ortaya çıkarılması, yoksa üstün yanlarının belirlenerek alanyazına anlamlı bir sonuç bırakmak önemli hedefimizdir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Sınıf içi etkili iletişim becerileri öğrenme ortamında öğrencilerin kendini bulma ve önemli hissetme adına çok önem arz etmektedir. Verilen eğitim, yaklaşılan davranış biçimleri ve özellikle öğrencilerden alınan dönütler öğrencilerin gelişimi adına devletin resmi kurumlarında çalışan öğretmenler için çok önemlidir. Bu çalışma okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerini ne düzeyde algıladıkları demografik değişkenlerce değişip değişmediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır. Bu amaçla bu çalışmamızda şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların görüşlerine göre düzeyi nedir?
2. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?
3. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık gösterir mi?

4. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterir mi?

5. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların hizmet süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterir mi?

6. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin katılımcıların görev yıllarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

2. Yöntem

Bu bölümde farklı okullarda görev yapan öğretmenlerin ‘Sınıf içinde etkili iletişim becerileri algılarına’ ilişkin görüşlerinin incelendiği “çalışmanın yöntemi”, “evreni ve örnekleme”, “veri toplama araçları”, “verilerin toplanması ve toplanan verilerin analiz süreci” ile araştırmanın “geçerlik ve güvenilirlik” bölümlerinden yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nicel araştırmalar, ya birden fazla gerçeğin var olduğunu ya da tek gerçeğin olduğunu ifade eden pozitivist kökene dayanan bir araştırma yöntemidir (Sim ve Wright 2000). Yani araştırılan durum ya vardır ya da yoktur. Bu durum da nicel olarak veriler toplanıp analiz edilir (Claydon, 2015). Bu araştırma, öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği betimsel tarama modelinde yapılan nicel bir çalışmadır. Bu tarama modelinin seçilmesindeki amaç örneklem grubunda yola çıkarak evrene genellemeler yapılabilmesinden dolayıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2020 yılında Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Türkoğlu ilçelerindeki 6 devlet okulunda görev yapan toplam 244 öğretmen oluşturmaktadır. Evren içerisinde örnekleme belirlerken basit seçkisiz örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemin kullanılmasındaki amaç tüm evrenin örnekleme yer edinme şansını eşit dağıtmak adına etkili bir yöntem olmasıdır (Kerlinger and Lee, 1999). Seçilmiş örneklem gruplarından sözlü onam alınarak ve elektronik ortamda gönüllülük kutucuğunu onaylamaları istenerek, araştırmaya gönüllülük esası ile katılmaları sağlanmıştır. Evren ve örnekleme oluşturan 6 farklı devlet okulunda görev yapan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 2.1’de yer almaktadır.

Tablo 2.1.

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişken	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	100	59
	Erkek	144	41
	Toplam	244	100
Eğitim Durumu	Lisans	211	86,5
	Yüksek Lisans	33	13,5
	Toplam	244	100
Medeni Durum	Bekâr	58	23,8
	Evli	186	76,2
	Toplam	244	100
Görev Yaptığı Okul Türü	Okul Öncesi	2	0,8
	İlkokul	81	33,2
	Ortaokul	109	44,7

	Lise	52	21,3
	Toplam	244	100
	1-3 Yıl	36	14,8
	4-6 Yıl	41	16,8
Kıdem Yılı Görev Süresi	7-10 Yıl	61	25
	11-13 Yıl	23	9,4
	13+Yıl	83	34
	Toplam	244	100

Tablo 2.1. de demografik bilgiler açısından incelendiğinde; “cinsiyete göre: 100 kadın, 144 erkek”; “eğitim durumuna göre: 211 lisans, 33 yüksek lisanslı”; “medeni durum değişkenine göre: 58 bekâr, 186 evli”; “görev yaptığı okul türüne göre: 2 okul öncesi, 81 ilkokul, 109 ortaokul ve 52 lise”; “hizmet süresine göre: 36 kişi 1-3 yıl, 41 kişi 4-6 yıl, 61 kişi 7-10 yıl, 23 kişi 11-13 yıl, 83 kişi de 13 ve üzeri yıla sahip” öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan internet ortamında yer alan “Google elektronik tablo” ve “Kişisel Bilgi Formu” yer almaktadır. Veri toplama araçları olarak dijital ortamda oluşturulan tabloyla birlikte “Kişisel Bilgi Formu” ve “Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği (Gülbahar ve Aksungur, 2018)” kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu ve elektronik ortamda hazırlanan formda öğretmenlerin; cinsiyetini, eğitim durumunu, medeni durumunu, görev süresini ve görev yaptığı okul türünü belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan sorulara yer almaktadır.

2.3.2. Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği

Öğretmenlerin, sınıf içi etkili iletişim becerilerinin düzeylerini ve demografik değişkenlerce anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek adına Gülbahar ve Aksungur, (2018) tarafından geliştirilen “Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçekte, öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerini belirlemek adına kendi görüşlerini ortaya çıkaran maddeler yer almaktadır. Katılımcı öğretmenlerin her bir ifadeyi okumaları ve genel olarak kendilerine uygun olanı işaretleyerek belirtmelerini istenmiştir.

Ölçek 23 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ters maddesi bulunmamaktadır. Toplam 4 boyuttan oluşmakta olup boyutları; 9 maddeden oluşan “Etkili Konuşma”; 6 maddeden oluşan “Etkin Dinleme”; 5 maddeden oluşan “Empati Kurma”; 3 maddeden oluşan “Beden Dilini Etkili Kullanma” olarak görülmektedir. Boyutların tamamı öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerini ele almaktadır. Ölçek formundan elde edilen veriler SPSS 21.0 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Ölçek 5’li likert tipinde düzenlenmiş olup, 1 numaralı değer “Hiç Katılmıyorum” ifadesine, 2 numaralı değer “Az Katılıyorum” ifadesine, 3 numaralı değer “Orta Düzeyde Katılıyorum” ifadesine, 4 numaralı değer “Çok Katılıyorum” ve 5 numaralı değer “Tamamen Katılıyorum” ifadesine karşılık gelmektedir. Ölçek maddelerine yönelik katılma düzeylerini belirleyen bilgiler Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.2.

Katılımcıların İfadelere Katılma Düzeylerini Belirleyen Puan Sınırları

Puan	Seçenekler	Aralık
------	------------	--------

1	Hiç Katılmıyorum	1.00-1.80
2	Az Katılıyorum	1.81-2.60
3	Orta Düzeyde Katılıyorum	2.61-3.40
4	Çok Katılıyorum	3.41-4.20
5	Tamamen Katılıyorum	4.21-5.00

2.4. Verilerin Analizi

Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde yapılan bu çalışmada veriler dağıtılan ölçek formlarından ve elektronik ortamda, 244 öğretmenden elde edilen sonuçlar üzerinde istatistiki hesaplamalar yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği ile ilgili Gülbahar ve Aksungur (2018) tarafından yapılan analiz sonucunda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı " $\alpha=.91$ " olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı " $\alpha=.81$ " olarak hesaplanmıştır. Sonuç itibarıyla ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gülbahar ve Aksungur (2018) tarafından toplanan verilere, maddelerin yapı geçerliğinin test edilmesi amacı ile açımlayıcı faktör analizi, madde geçerliğine kanıt sağlamak amacı ile madde toplam korelasyon analizi, verilerin temel bileşenler analizine uygunluğunu saptamak amacı ile Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi yapılmıştır. Ölçek geliştirildikten sonra, ölçeğin benzer gruplarda aynı yapıyı verebileceğine ilişkin kanıt sağlamak amacıyla 235 öğretmene ölçeğin son şekli uygulanarak çapraz geçerleme çalışması bağlamında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Sonuçları aşağıdaki Şekil 2.1 de yer almaktadır.

Fit Measure	Good Fit	Acceptable Fit
χ^2	$0 \leq \chi^2 \leq 2df$	$2df < \chi^2 \leq 3df$
p value	$.05 < p \leq 1.00$	$.01 \leq p \leq .05$
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 < \chi^2/df \leq 3$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 < RMSEA \leq .08$
p value for test of close fit (RMSEA < .05)	$.10 < p \leq 1.00$	$.05 \leq p \leq .10$
Confidence interval (CI)	close to RMSEA, left boundary of CI = .00	close to RMSEA
SRMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 < SRMR \leq .10$
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00^a$	$.90 \leq NFI < .95$
NNFI	$.97 \leq NNFI \leq 1.00^b$	$.95 \leq NNFI < .97^c$
CFI	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	$.95 \leq CFI < .97^c$
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI < .95$
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00,$ close to GFI	$.85 \leq AGFI < .90,$ close to GFI

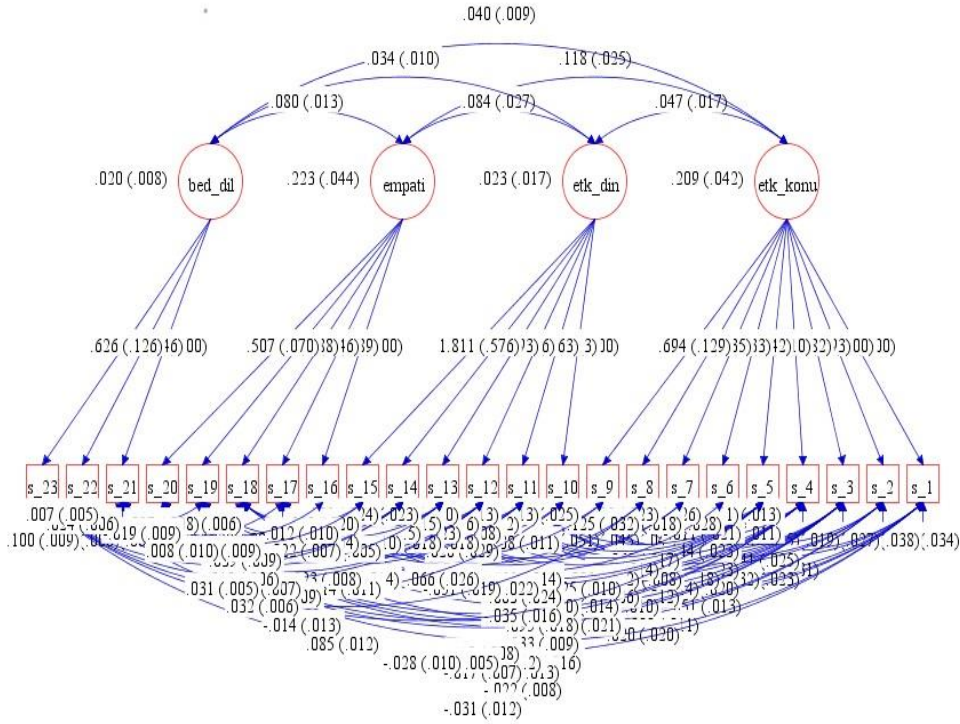
Şekil 2.1. Model Değerlendirmeye Yönelik Öneriler (Ölçeği Geliştirenler Tarafından Elde Edilen Sonuçlar)

Bizim çalışmamızda elde ettiğimiz doğrulayıcı ve açımlayıcı faktör analizi bilgileri de aşağıda tablolar halinde sırayla yer almaktadır.

Tablo 2.3.

Doğrulatoryı Faktör Analizi Bulguları

Index	X2/sd	CFI	TLI	RMSEA	SRMR
Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	$0 \leq X2/sd \leq 5$	$.90 \leq CFI$	$.90 \leq TLI$	$RMSEA \leq .08$	$SRMR \leq .08$
Araştırma Bulgusu	1,77	.96	.97	.04	.06

Şekil 2.2. Doğrulatoryı Faktör Analizi Histogramı

Tablo 2.4.

Cronbach Alfa (α) Sayısal Değerleri

Ölçek	Faktörler	Cronbach Alfa (α)
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	.73
	Etkin Dinleme	.71
	Empati Kurma	.70
	Beden Dilini Etkili Kullanma	.69
	Genel	.81

Tablo 2.4Cronbach Alfa (α) Sayısal Değerleri incelendiğinde alt boyutlarında güvenilirlikte sınırdan çıkmasına rağmen ölçeğin geneli sonucuna göre güvenilir bir ölçekte olduğu görülmektedir.

Tablo 2.5.

Maddelere Ait Faktör Yük Değerleri

Madde No	1Faktör Etkili Konuşma	2Faktör Etkin Dinleme	3Faktör Empati Kurma	4. FaktörBeden Dilini Etkili Kullanma
M 1.	,445			
M 2.	,003			
M 3.	,243			
M 4.	,406			
M 5.	,371			
M 6.	,604			
M 7.	,617			
M 8.	,087			
M 9.	,376			
M 10.		,781		
M 11.		,702		
M 12.		,579		
M 13.		,503		
M 14.		,468		
M 15.		,458		
M 16.			,599	
M 17.			,244	
M 18.			,239	
M 19.			,447	
M 20.			,437	
M 21.				,704
M 22.				,185
M 23.				,682

Tablo 2.5.'i incelediğimizde maddelerimizdeki yük değerleri, tüm maddelerin ölçek içerisinde kullanılmasında herhangi bir sakınca olmadığı gözlemlenmiştir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde ölçeğimizin 4 faktörlü 23 maddeden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2.6.

Madde Toplam Korelasyon Değerleri ve Güvenirlik Katsayıları

Madde Numaraları	Madde Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayıları
M 1.	,452	,805
M 2.	,144	,822
M 3.	,380	,809
M 4.	,504	,804
M 5.	,457	,805
M 6.	,439	,806
M 7.	,445	,805
M 8.	,362	,810
M 9.	,416	,808

M 10.	,356	,812
M 11.	,197	,817
M 12.	,379	,810
M 13.	,322	,812
M 14.	,508	,807
M 15.	,448	,805
M 16.	,437	,806
M 17.	,379	,809
M 18.	,294	,814
M 19.	,330	,811
M 20.	,443	,808
M 21.	,387	,811
M 22.	,255	,814
M 23.	,291	,813

Tüm maddelerin güvenirlik katsayılarının değerleri çalışmamız için uygun olduğu istatistiksel olarak görülmektedir.

Araştırmamızın normalliğini belirlemek için çarpıklık (Skewness) değerine bakılmıştır. Çünkü analizlerde kullanılan her ölçek kendine özgü şartlara sahiptir. Aynı şekilde parametrik bir testle analiz yapılabilmesi için verilerin normal dağılıma sahip olması gerekmektedir. Bu şartlar yerine gelmediğinde içerisinde katı varsayımlar bulunmayan non-parametrik testler uygulanır (Karagöz, 2010). Araştırmamızın değişkenlerinin normalliği istatistiksel veya grafiksel yöntemlerle değerlendirilir. Çarpıklık normalliğin bileşenlerindedir ve dağılımın simetrisiyle ilgilidir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu amaçla yapılan test sonucunda elde edilen çarpıklık (Skewness) değerleri Tabloda 2.7.'da sunulmuştur.

Tablo 2.7.

Dağılımın Normalliği Testi

Ölçekler	Faktörler	Çarpıklık (Skewness)	Kurtosis (Basıklık)
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	-1.79	2.59
	Etkin Dinleme	-2.16	4.30
	Empati Kurma	-2.61	7.52
	Beden Dilini Etkili Kullanma	-4.79	23.12
	Genel	-2.01	4.17

Tablo 2.7' de görüldüğü üzere ölçeğin geneli ve tüm boyutlarının -1 ile +1 arasında olmadığı görülmektedir. Çarpıklık değeri hesaplandığı zaman ölçeklerin normal dağılıma sahip olmadığı ifade edilebilir (Schumacker ve Lomax, 2004). Ölçeğin genel boyutu veya alt boyutları için bu değer -1 ile +1 arasında olmadığından öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerinin normal dağılmadığı söylenebilir (Büyüköztürk vd. 2011).

Ölçeğin geneline ve tüm alt boyutlarına hangi testlerin uygulanabileceğine karar verebilmek amacıyla (parametrik veya parametrik olmayan testlerin kullanılacağını belirlemek adına) Levene's homojenlik testi uygulanmış, bu testlerin sonucuna göre Mann Whitney – U testi, Kruskal Wallis testi ve Post Hoc (LSD) testlerinden araştırma sorusundaki değişkenlere göre uygun

olanlar kullanılmıştır. Anlamli farklılıkların derecesini belirlemek amacıyla eta-kare (η^2) hesaplaması yapılmıştır. Eta-Kare (η^2) hesaplaması bağımlı değişkendeki toplam varyansın ne kadarının bağımsız değişken tarafından açıkladığı hakkında bilgi verir. Eta-Kare (η^2) puanları .0.00 ile 1.00 arasında değişir. .01, .06 ve .14 değerlerindeki eta-kare (η^2) değerleri sırasıyla küçük, orta ve büyük etki büyüklüğü olarak dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2016).

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmanın genel amaçları ve alt problemleri doğrultusunda öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerinin düzeyleri ve kişisel bilgi formunda yer alan demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığı ile ilgili bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi; öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SİİBAÖ) hakkındaki görüşlerinin düzeylerinin belirlenmesidir.

Katılımcıların SİİBAÖ hakkında görüşlerinin ortalaması: aritmetik ortalaması $\bar{X}=4.83$ ve standart sapması: $ss=.25$, olarak hesaplanmıştır. Bu veriye göre SİİBAÖ hakkındaki öğretmen görüşleri “yüksek düzeyde katılıyorum” ifadesine istatistiksel olarak karşılık geldiği analiz edilmiştir. Katılımcıların SİİBAÖ hakkındaki görüşlerinin ortalamalarının (her bir madde için ayrı ayrı ve ölçeğin geneli) istatistik değerleri ilgili düzeyler de Tablo 3.1’ de verilmiştir.

Tablo 3.1.

Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği Tüm Maddelerinin Düzeyleri

Sıra	Maddeler	$\bar{X}$	ss
1.	Konuşmaya, öğrencilerimin dikkatlerini çekerek başlarım.	4.75	.69
2.	Öğrencilerimin seviyelerini dikkate alarak konuşurum.	4.84	.65
3.	Konuşurken sözlerimle uyumlu jest ve mimikler kullanmaya dikkat	4.84	.57
4.	Açık ve anlaşılır bir şekilde konuşurum.	4.87	.49
5.	Öğrencilerimin motivasyonlarını yükseltici konuşmalar yaparım.	4.80	.59
6.	Vurguya dikkat ederek konuşurum.	4.74	.69
7.	Tonlamaya dikkat ederek konuşurum.	4.73	.68
8.	Öğrencilerime sorular sorarak konuşmamı anlayıp anlamadıklarını kontrol ederim.	4.73	.68
9.	Akıcı konuşurum.	4.66	.76
10.	Öğrencilerimi, dinleme esnasında onlara sorular yönelterek dinlerim.	4.66	.78
11.	Öğrencilerimi dinlediğimi “Evet, tabii” gibi onama sözleriyle belli ederim.	4.85	.54
12.	Öğrencilerimi dinlediğimi “jest ve mimiklerim aracılığıyla” belli ederim.	4.91	.43
13.	Öğrencilerimi dinlerken / dinledikten sonra onlara geri bildirim veririm.	4.93	.37
14.	Öğrencilerimi, onların duygu ve düşüncelerini anladığımı belli ederek dinlerim.	4.93	.35
15.	Öğrencilerimi, onların sözsüz iletilerine (jest, mimikler vb. ile verilen iletiler) dikkat ederek dinlerim.	4.77	.63

16.	İletişim sırasında kendimi öğrencilerimin yerine koyarım (<i>Empati</i>	4.72	.71
17.	Ön yargılardan uzak bir şekilde iletişim kurarım.	4.80	.59
18.	Öğrencilerimin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayacak bir ortam yaratırım.	4.96	.28
19.	Öğrencilerimin “ruh hâllerini (duygu durumlarını)” dikkate alarak iletişim kurarım.	4.85	.52
20.	Öğrencilerimle iletişim kurarken onların farklılıklarını hoşgörürüm.	4.91	.41
21.	Vücudumun, iletişim hâlinde olduğum öğrencime dönük olmasına dikkat ederim.	4.96	.28
22.	Öğrencilerimle, “kişisel alan (<i>mahrem alan</i>)” mesafesini koruyarak iletişim kurarım.	4.95	.31
23.	İletişim sırasında öğrencilerimle göz teması kurarım.	4.94	.33
Genel		4.83	.25

Tablo 3.1’de yer alan bulgular incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre SiİBAÖ’nde araştırmaya katılan öğretmenler en çok “Öğrencilerimin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayacak bir ortam yaratırım” maddesine ($\bar{X}$ =4.96), en az ise “Akıcı konuşurum ve Öğrencilerime sorular sorarak konuşmamı anlayıp anlamadıklarını kontrol ederim.” maddesine ($\bar{X}$ =4.66) katıldıkları görülmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi; öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SiİBAÖ) hakkında öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır.

Öncelikle öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygun analiz tekniğine karar verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın yöntem kısmında yapmış olduğumuz ölçeğin çarpıklık değeri -1 ile +1 arasında olmadığı sonucundan ötürü ölçeğin verilerinin homojen dağılmadığı görülmüştür. Bundan dolayı ölçeğimizin genelinde parametrik olmayan testler uygulanacaktır. Parametrik olmayan testlerden hangisini uygulanması adına Levene’s Testi yapılmış ve sonuçlar aşağıda Tablo 3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.

Cinsiyet Değişkenine Göre Levene’s Testi Sonuçları

Ölçek	Faktörler	Levene’s Test	
		F	p
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	5.83	.01*
	Etkin Dinleme	22.90	.00*
	Empati Kurma	.03	.85
	Beden Dilini Etkili Kullanma	7.20	.00*
Genel		7.10	.00*

Tablo 3.2’deki veriler incelendiğinde ölçeğimizin geneli ve “etkili konuşma”, etkin dinleme” ve “beden dilinin etkili kullanma” alt boyutlarında (Levene’s Testi Sonuçları: p=.00, p=.01, p=.00 ve p=.00 değerleri p<.05’te küçük olduğundan) gruplar arası varyansın homojen dağılmadığı görülmüştür. Ancak “empati kurma” alt boyutunda ise (p=.85 değerleri p>.05’te büyük olduğundan) gruplara arası varyansın homojen dağıldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre

geneli ve “etkili konuşma”, etkin dinleme” ve beden dilinin etkili kullanma” alt boyutlarında parametrik olmayan testlerden Mann Whitney - U Testleri yapılmasına karar verilmiştir. Alt boyutlardan olan “empati kurma” alt boyutunda dağılım normal görüldüğünden bağımsız gruplar t-testi yapılması uygun görülmüştür. Aşağıda yer alan tablolarda sonuçlar verilmiştir.

Tablo 3.3.

Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney - U Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	S.O	S.T	U	p	η^2
Etkili Konuşma	Erkek	144	120.07	17289.50	6849.50	.46	
	Kadın	100	126.01	12600.50			
Etkin Dinleme	Erkek	144	112.91	16258.50	5818.50	.00*	.19
	Kadın	100	136.32	13631.50			
Beden Dilini Etkili Kullanma	Erkek	144	120.52	17355.00	6915.00	.17	
	Kadın	100	125.35	12535.00			
Ölçeğin Genel Toplamı	Erkek	144	117.21	16878.50	6438.50	.13	
	Kadın	100	130.12	13011.50			

Tablo 3.3’deki veriler incelendiğinde ölçeğin geneli ve alt boyutlardan “etkili konuşma” ve “beden dilini etkin kullanma” Mann Whitney U testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık olmadığı istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Ancak ölçeğin alt boyutlarından biri olan “etkin dinleme” boyutunda anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Etki büyüklüğü hesaplandığında “yüksek düzeyde” kadınların lehine sonuç ortaya çıktığı analiz edilmiştir.

Tablo 3.4.

Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar için t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	t	p
Empati Kurma	Erkek	144	4.85	.34	.20	.85
	Kadın	100	4.84	.29		

Tablo 3.4’ teki veriler incelendiğinde ise ölçeğin “empati kurma” alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi; Öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SiiBAÖ) hakkında öğretmen görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır.

Öncelikle öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygun analiz tekniğine karar verilmesi Levene’s Testi yapılmış olup sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.5.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Levene’s Testi Sonuçları

Ölçek	Faktörler	Levene’s Test	
		F	p
Sınıf İçi Etkili İletişim	Etkili Konuşma	.07	.19

Becerileri Algı Ölçeği	Etkin Dinleme	4.71	.79
	Empati Kurma	2.56	.03*
	Beden Dilini Etkili Kullanma	8.40	.11
	Genel	1.71	.00*

Tablo 3.5 incelendiğinde ölçeğin geneli ve “empati kurma” alt boyutunda gruplar arası homojen dağılmadığı görüldüğünden parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi; diğer alt boyutlarında ise guruplar arası homojen dağıldığı görüldüğünden bağımsız gruplar t-testi uygulanmasına karar verilmiştir. Elde edilen analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda ayrı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.6.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Mann Whitney - U Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	S.O	S.T	U	p
Empati Kurma	Lisans	211	121.94	25729.50	3363.50	.67
	Yüksek Lisans	33	126.08	4160.50		

Tablo 3.6. incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerinden “empati kurma” alt boyutunda eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Tablo 3.7.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar için t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	t	p	η^2
Etkili Konuşma	Lisans	211	4.76	.02	-.88	.79	
	Yüksek Lisans	33	4.82	.06			
Etkin Dinleme	Lisans	211	4.83	.02	-.96	.03*	.004
	Yüksek Lisans	33	4.88	.03			
Beden Dilini Etkili Kullanma	Lisans	211	4.94	.01	-1.37	.00*	.008
	Yüksek Lisans	33	5.00	.00			
Ölçeğin Genel Toplamı	Lisans	211	4.82	.01	-1.20	.19	
	Yüksek Lisans	33	4.87	.03			

Tablo 3.6. ve 3.7. incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri ile ilgili istatistiksel olarak “etkin dinleme ve beden dilini etkili kullanma” alt boyutlarında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Etki büyüklüğü oranı dikkati alınınca ($\eta^2 = \%4$) küçük düzeyde yüksek lisanslı öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık görülmektedir. Ölçeğin geneli ve diğer alt boyutlarında ise anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi; öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SiİBAÖ) hakkında öğretmen görüşlerinin medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır.

Öncelikle öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının medeni değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygun analiz tekniğine karar verilmesi Levene’s Testi yapılmış olup sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.8.

Medeni Durum Değişkenine Göre Levene's Testi Sonuçları

Ölçekler	Faktörler	Levene's Test	
		F	p
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	3.87	.04
	Etkin Dinleme	34.14	.00
	Empati Kurma	16.50	.00
	Beden Dilini Etkili Kullanma	17.14	.00
	Genel	11.50	.00*

Tablo 3.8.'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algıları medeni durum değişkenine göre ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında gruplar arası varyansın homojen dağılmadığı görülmüştür. Bu yüzden parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testinin analiz tekniği olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Aşağıda analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3.9.

Medeni Durum Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	S.O	S.T	U	p	η ²
Etkili Konuşma	Evli	186	124,11	23084,50	5094,5	.46	
	Bekar	58	117,34	6805,50			
Etkin Dinleme	Evli	186	116,98	21757,50	4366,5	.00*	.03
	Bekar	58	140,22	8132,50			
Empati Kurma	Evli	186	119,75	22273,00	4882	.14	
	Bekar	58	131,33	7617,00			
Beden Dilini Etkili Kullanma	Evli	186	120,47	22408,00	5017	.03*	.06
	Bekar	58	129,00	7482,00			
Ölçeğin Genel Toplamı	Evli	186	119,54	22234,00	4843.00	.21	
	Bekar	58	132,00	7656,00			

Tablo 3.9'daki veriler incelendiğinde "etkin dinleme ve beden dilini etkin kullanma" alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiş olup; etki büyüklüğü istatistiki verilerine göre küçük düzeyde her iki boyutta da bekâr öğretmenlerin lehine anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi; öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SiİBAÖ) hakkında öğretmen görüşlerinin hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır.

Öncelikle öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının hizmet süresi göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygun analiz tekniğine karar verilmesi Levene's Testi yapılmış olup sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.10.

Hizmet Süresi Değişkenine Göre Levene's Testi Sonuçları

Ölçekler	Faktörler	Levene's Test
----------	-----------	---------------

		F	p
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	9.80	.00*
	Etkin Dinleme	20.43	.00*
	Empati Kurma	6.47	.00*
	Beden Dilini Etkili Kullanma	2.96	.00*
	Genel	7.14	.02*

Tablo 3.10'daki veriler incelendiğinde ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarının gruplar arası homojen dağılmadığı görülmüştür. Hizmet süresi değişkenindeki kriterlerin 2 den fazla kategoriye sahip olmasından kaynaklı parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi kullanılmasına karar verilmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.11.

Hizmet Süresi Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	S.O.	df	X ²	p	η ²	Post Hoc
Etkili Konuşma	1-3 Yıl	36	135,18	4	9.31	.05		
	4-6 Yıl	41	103,18					
	7-10 Yıl	61	112,35					
	11-13 Yıl	23	133,28					
	13 Yıl Fazla	83	131,01					
Etkin Dinleme	1-3 Yıl	36	151,79	4	22.26	.00*	.04	1-3 Yıl > 4-6 Yıl 1-3 Yıl > 7-10 Yıl 1-3 Yıl > 13+ Yıl
	4-6 Yıl	41	136,18					
	7-10 Yıl	61	111,56					
	11-13 Yıl	23	134,76					
	13 Yıl Fazla	83	107,68					
Empati Kurma	1-3 Yıl	36	131,58	4	6.15	.18		
	4-6 Yıl	41	115,44					
	7-10 Yıl	61	114,87					
	11-13 Yıl	23	141,39					
	13 Yıl Fazla	83	122,42					
Beden Dilini Etkili Kullanma	1-3 Yıl	36	129,00	4	5.01	.28		
	4-6 Yıl	41	125,93					
	7-10 Yıl	61	117,25					
	11-13 Yıl	23	123,52					
	13 Yıl Fazla	83	121,57					
Ölçeğin Genel Toplamı	1-3 Yıl	36	151,92		13.05	.01*	.08	1-3 Yıl > 7-10 Yıl 1-3 Yıl > 13+Yıl
	4-6 Yıl	41	106,94					
	7-10 Yıl	61	107,61					
	11-13 Yıl	23	133,96					
	13 Yıl Fazla	83	125,20					

Tablo 3.11. incelendiğinde ölçeğin genelinde ve etkin dinleme alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmektedir. Bu sonuçların istatistiksel olarak analizi ise: ölçeğin genelinde 1-3 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin lehine 7-10 ve 13+ yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre sınıf içi iletişim becerileri algılarının yüksek çıktığı gözlemlenmektedir. Aynı şekilde etkin dinleme alt boyutunda da görev süresi 1-3 yıl olan öğretmenler, 4-6 yıl, 7-10 yıl ve 13+ yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre etkin dinleme algılarının yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Diğer alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi; öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeği (SiİBAÖ) hakkında öğretmen görüşlerinin çalıştığı okul türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmaktır.

Öncelikle öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının çalıştığı okul türüne göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygun analiz tekniğine karar verilmesi Levene's Testi yapılmış olup sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.12.

Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Levene's Testi Sonuçları

Ölçek	Faktörler	Levene's Test	
		F	p
Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeği	Etkili Konuşma	12,923	.00*
	Etkin Dinleme	7,034	.00*
	Empati Kurma	3,324	.00*
	Beden Dilini Etkili Kullanma	11,455	.02*
	Genel	6,813	.00*

Tablo 3.12 incelendiğinde ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarının gruplar arası varyansın homojen dağılmadığı görülmektedir. Sınıf içi etkili iletişim becerileri algı ölçeğinin görev yaptığı okul değişkenine göre parametrik olmayan testlerde Kruskal Wallis testinin uygulanmasına karar verilmiştir. Aşağıda sonuçlara ilişkin tablo yer almaktadır.

Tablo 3.13.

Görev Yaptığı Okul Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Boyutlar	Kategori	N	S.O.	df	X ²	p	η ²	Post Hoc
Etkili Konuşma	Anasınıfı	2	124,75	3	11.48	.00*	.06	İlkokul > Ortaokul
	İlkokul	81	138,77					
	Ortaokul	109	108,28					
Etkin Dinleme	Lise	52	126,88	3	4.75	.19		
	Anasınıfı	2	155,50					
	İlkokul	81	132,20					
Empati Kurma	Ortaokul	109	117,81	3	.66	.88		
	Lise	52	115,95					
	Anasınıfı	2	151,00					
	İlkokul	81	122,27					

	Ortaokul	109	121,52					
	Lise	52	123,82					
	Anasınıfı	2	129,00					
Beden Dilini Etkili Kullanma	İlkokul	81	125,97	3	9.17	.02		
	Ortaokul	109	116,70					
	Lise	52	129,00					
	Anasınıfı	2	150,25					
Ölçeğin Genel Toplamı	İlkokul	81	139,29	3	11.22	.01*	.04	İlkokul > Ortaokul
	Ortaokul	109	107,44					
	Lise	52	126,86					

Tablo 3.13. incelendiğinde öğretmenlerin görev yaptığı okul değişkenine göre sınıf içi etkili iletişim becerileri algıları ölçeğin genelinde ve etkili konuşma alt boyutunda anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılık her iki durumda da ilkökul öğretmenlerinin lehine ortaokul öğretmenlerine göre büyük olduğu saptanmıştır. Diğer alt boyutlarında ise anlamlı farklılık saptanmamıştır.

4- Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının ne düzeyde olduğu, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, hizmet süresi, görev yaptığı okul türü değişkenleri açısından farklılık oluşturup oluşturmadığı ilgili alan yazın kapsamında tartışılıp yorumlanmış ve tüm çalışma sonuçlarıyla ilgili öneriler sunulmuştur.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerinin algıları ve alt problemlerinin sonuçları (demografik değişkenlere göre) sıralı bir şekilde aşağıda ayrı başlıklar halinde sonuçları açıklanmıştır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

SİİBAÖ hakkındaki öğretmen görüşlerinin düzeyi “yüksek düzeyde katılıyorum” olarak görülmesi, öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerilerin gayet önem verdiği sonucuna bu çalışmamızda ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin algılarına göre SİİBAÖ’de araştırmaya katılan öğretmenler en çok “Öğrencilerimin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayacak bir ortam yaratırım” maddesine; en az ise “Akıcı konuşurum ve Öğrencilerime sorular sorarak konuşmamı anlayıp anlamadıklarını kontrol ederim.” maddesine katıldıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğretmenler en çok öğrencilerin sorunlarına hassasiyetle ilgilendikleri anlaşılmaktadır. Akıcı konuşma ve öğrencilere soru sorarak anlayıp anlamadıkları öğrenme noktasında ise ölçekte yer alan diğer maddelere göre daha az ilgilendiği sonucu saptandığı anlaşılmıştır. Dilber ve Akhan (2019) “*Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri Düzeylerinin Belirlenmesi*” adlı araştırmasında iletişim becerileri düzeyinin ortalamasını araştırmamızı destekler nitelikte yüksek olduğunu tespit etmiştir. Çetinkaya ve Alparslan’ın (2011) yapmış olduğu çalışmaya göre, empati ile öğretmenlerin iletişim becerileri arasında olumlu yönde bir ilişkinin varlığından söz edilebileceğini ifade etmektedir. Genç ve Kalafat’ın (2010) öğretmen adaylarının empatik becerileri ve problem çözme becerilerini incelediği çalışmasında benzer bir bulguya ulaşılmıştır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, ölçeğin geneli ve “etkili konuşma, beden dilini etkin kullanma ve empati kurma” alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Ancak ölçeğin alt boyutlarından biri olan “etkin dinleme” boyutunda ise anlamlı farklılık

olduğu tespit edilmiştir. Etki büyüklüğü hesaplandığında “yüksek düzeyde” olarak, kadınların lehine sonuç ortaya çıktığı analiz edilmiştir. Buna göre kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre öğrencileri sınıf içinde dinleme bağlamında daha dikkat ettikleri anlaşılmaktadır.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre sınıf içi etkili iletişim becerileri ile ilgili istatistiksel olarak “etkin dinleme ve beden dilini etkili kullanma” alt boyutlarında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Etki büyüklüğü oranı dikkati alınınca küçük düzeyde yüksek lisanslı öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık görülmektedir. Ölçeğin geneli ve diğer alt boyutlarında ise anlamlı farklılık saptanmamıştır.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu alt probleme ilişkin öğretmenler medeni durum değişkeni sonuçlarına göre; “etkin dinleme ve beden dilini etkin kullanma” alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiş olup; etki büyüklüğü istatistiki verilerine göre küçük düzeyde her iki boyutta da bekâr öğretmenlerin lehine anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bekâr öğretmenlerin, evli öğretmenlere nazaran dinleme ve beden dilini kullanma konusunda algılarının yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin hizmet süresi değişkenine göre; ölçeğin genelinde ve etkin dinleme alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçların istatistiksel olarak analizi ise: ölçeğin genelinde 1-3 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin lehine 7-10 ve 13+ yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre sınıf içi iletişim becerileri algılarının yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde etkin dinleme alt boyutunda da görev süresi 1-3 yıl olan öğretmenler; 4-6 yıl; 7-10 yıl ve 13+ yıl hizmet süresi olan öğretmenlere göre etkin dinleme algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin görev yaptığı okul değişkenine göre; sınıf içi etkili iletişim becerileri algıları, ölçeğin genelinde ve etkili konuşma alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılık her iki durumda da ilkökul öğretmenlerinin lehine, ortaokul öğretmenlerine göre algılarını yüksek olduğu saptanmıştır. Böylelikle ilkökul öğretmenleri, ortaokul öğretmenlerine göre sınıf içinde etkili iletişim algılarının daha hassas olduğu sonucuna ulaşılabilir.

4.2. Öneriler

Çalışmamızın sonucunda öğretmenlerin sınıf içi etkili iletişim becerileri algısı yüksek olduğu görüldüğünden bu konuda öğretmenlerin desteklenmesi adına okul yönetici ve öğrenci velilerine gerekli bilgilerin anlatılmalıdır. Öğretmenler sınıf içinde etkin bir şekilde becerileri uyguladıklarından, öğretmenler takdir yönünde yöneticilerce taltif edilebilir.

Öğretmenlerin her ne kadar yüksek düzeyde bir sonuç elde edilmiş olsa da öğrenci sorunlarıyla ilgilenme noktasında ve akıcı konuşabilme yeteneği açısından kendilerini geliştirebilmesi için hizmet içi seminerler verilebilir.

Öğrencileri etkin dinleme noktasında erkek öğretmenlerin daha önem vermeleri konusunda bilgilendirme ve telkinlerde bulunulabilir.

Eğitim durumu değişkenindeki sonuçtan yola çıkarak eğitim seviyesi yükseldikçe etkin dinleme ve beden dilini etkili kullanmanın arttığı gözlemlendiğinden, yüksek lisanslı öğretmenlerce bu boyutlarda lisans öğretmenlere destek olmaları istenebilir.

Medeni durum değişkeninin de görülen anlamlı farklılık dikkate alınarak “etkin dinleme ve beden dilini etkin kullanma” boyutlarında evli öğretmenlere, bekâr öğretmenlerce örnek uygulamalar hakkında destek istenebilir.

Hizmet süresi az olan öğretmenlerin, hizmet süresi fazla olan öğretmenlere göre sınıf içi etkili iletişim becerilerinin algılamasının yüksek olduğu düşünülmüce; yeni mezun öğretmenlerin aldıkları eğitimin iletişim noktasında etkilediği görülmektedir. Bundan dolayı hizmet süresi fazla olan öğretmenlere yeni eğitim sisteminde yeniliklerle -özellikle sınıf içi etkili iletişim becerileri- ile ilgili üniversitede görevli akademisyenlerce hizmet içi seminerler verilebilir.

İlkokul öğretmenlerinin öğrencilerinin gelişim dönemleri de düşünülünce ortaokul öğretmenlerine göre sınıf içi etkili iletişim becerileri noktasında daha özen gösterdiği görülmektedir. İlkokul ve ortaokul öğretmenleri iletişim becerileri konusunda bilgi alışverişi yapabileceği etkinlikler düzenlenebilir.

Kaynakça

Açıklan, A. (1997). *Toplumsal Kuramsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: Önder Matbaacılık.

Ağaoğlu, E. (2004). *Sınıf Yönetimi ile İlgili Olgular*. İçinde (Ed.: Z. Kaya), *Sınıf Yönetimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem.

Akbaşlı, S. (2012). *Sınıf İçi İletişim ve Etkileşim*. İçinde, (Ed.: R. Sarpkaya). *Sınıf Yönetimi* (ss. 117-150). Ankara: Anı Yayıncılık.

Başar, H. (1998). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınlan.

Buckman, R. (2001). Communication skills in palliativecare. *Neurologic Clinics*, 19(4), 989-1004.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Claydon, L. S. (2015). Rigour in quantitative research. *Nursing Standard*, 29(47), 43. doi:http://dx.doi.org/10.7748/ns.29.47.43.e8820

Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim Donanımları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çelik V. (2003). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Çetinkaya, Ö. & Alparslan, A. M. (2011). Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 363- 377.

Dilber, F. & Akhan, O. (2019). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 473-493.

Egan, G. (1994). *Psikolojik Danışmaya Giriş*. Akkoyun F. (Çev), Ankara: Form Ofset.

Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının sınıf yönetimine yönelik tutum ve inanç kazanma düzeyine etkisi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 167-182.

Erol, O., Özaydın, B. ve Koç, M. (2010). Sınıf yönetiminde karşılaşılan olaylar, öğretmen tepkileri ve öğrenciler üzerindeki etkileri: Unutulmayan sınıf anılarının analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 25-47.

Genç, Z. ve Kalafat, T., (2010). Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kurumsal Eğitim Bilim*, 3(2), 135-147.

Gülbahar, B. & Aksungur, G. (2019). Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 437-462.

Gürüz, D. ve Temel-Eğimli, A. (2013). *İletişim Becerileri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, Algı, İletişim*. Ankara: Elips Kitap.

- Karagöz, Y. (2010). Nonparametrik tekniklerin güç ve etkinlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 18-40.
- Kaya, A. (2014). *İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreçler*. İçinde, (Ed.: A. Kaya). *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*. (ss.1-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Kerlinger, F. N. & Lee, H. B. (1999). *Foundations of Behavioral Research*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 143-149.
- Lasswell, H.D. (2007). The structure and function of communication in society. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 24, 215-228.
- Little, J. W. (1982). Norm of collegiality and experimentation: Work place conditions of school succes. *American Educational Research Journal*, 19 (3), 325-340.
- Rafferty, T. J. (2003). School climate and teacher attitudes toward upward communication in secondary schools. *American Secondary Education*, 31(2), 49-70.
- Sim, J. & Wright, C. (2000). *Research in healthcare: Concepts, Designs and Methods*. Andover: Cengage Learning.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's Uide to Structurale Quation Modeling*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. (2007). *Using Multivariate Statistics* (Vol. 5). Boston, MA: Pearson.
- Verdener, R.F. (1999). *Communicate*. (9th Ed). Belmont CA: Wadsworth Publishing Company.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Communication is the human being who needs the most in order to understand and explain each other and to survive. The results of this social networking site regarding the communication that the person needs the most in the educational environment are included.

It is an effective way of solving problems, if any, in order to convey the literal meaning of communication and the requests to tell. To convey the most effective way of communication in the future; It is the branch of the efforts and methods applied by the aims to understand what needs to be understood. The following verbal communication can be mentioned, if it happens all together, that is exactly it (Gülbahar and Aksungur 2018).

One of the things that must be fulfilled in order to realize effective communication is to understand one of the parties, to be sincere in one-to-one relationships, to express themselves in the best way and to trust each other sincerely to find solutions to their problems. While communicating, the interlocutors should be able to fully understand each other so that effective communication is not interrupted (Gülbahar and Aksungur 2018).

The starting point of this study was the investigation of effective communication skills, which were explained in the lines above, which should be emphasized so importantly. As a result of this research, it is our important goal to reveal what effective communication skills are, if any, their deficiencies, or to leave a meaningful result to the literature by determining their superior aspects to both teachers and the components that make up the school.

This study is carried out in order to reveal whether teachers working in schools perceive their effective communication skills in the classroom change by demographic variables. For this purpose, answers to the following questions were sought in this study.

1. What is the level of the Effective In-Class Communication Skills Perception Scale according to the opinions of the participants?
2. Is there a statistically significant difference in the Classroom Effective Communication Skills Perception Scale according to the gender variable of the participants?
3. Does the In-Class Effective Communication Skills Perception Scale differ significantly according to the educational status of the participants?
4. Does the In-Class Effective Communication Skills Perception Scale statistically significantly differ according to the marital status of the participants?
5. Does the In-Class Effective Communication Skills Perception Scale differ statistically significantly according to the service time variable of the participants?
6. It was investigated whether the Effective Communication Skills Perception Scale in the Classroom showed a significant difference according to the years of duty of the participants.

Method:

This research is a quantitative study conducted in a descriptive survey model in which teachers' views on teachers' communication skills are examined according to various variables.

The universe of the study consists of a total of 244 teachers working in 6 state schools in Kahramanmaraş province Onikişubat and Türkoğlu districts in 2020. While determining the sample within the universe, the simple random sampling method was preferred.

In the research, there are "Google spreadsheet" and "Personal Information Form" available on the internet prepared by the researcher as data collection tools. "Personal Information Form" and "Classroom Effective Communication Skills Perception Scale (Gülbahar & Aksungur, 2018)" were used together with the digital table as data collection tools.

In this study conducted in descriptive scanning model, one of the quantitative research methods, statistical calculations were made on the results obtained from the distributed scale forms and electronically from 244 teachers.

Results:

The perceptions of teachers' in-class effective communication skills and the results of their sub-problems (according to demographic variables) are explained in separate headings below.

1- Results Regarding the First Sub-Problem:

In this study, it was concluded that the level of teachers' opinions about SİBAÖ were seen as "I highly agree" and that effective communication skills of teachers in the classroom were very important.

2- Results Regarding the Second Sub-Problem

According to the gender variable of the teachers, it was analyzed statistically that there was no significant difference in the overall scale and the sub-dimensions of "effective speaking, effective use of body language and empathy".

3- Results Regarding the Third Sub-Problem

According to the educational status of teachers, a statistically significant difference was observed in the "effective listening and effective use of body language" sub-dimensions regarding effective communication skills in the classroom. Considering the effect size ratio, a small level of significant difference is observed in favor of graduate teachers.

4- Results Regarding the Fourth Sub-Problem

Regarding this sub-problem, according to the results of the marital status variable; It has been observed that there is a significant difference in "active listening and effective use of body language" sub-dimensions; According to the statistical data of the effect size, it was concluded that it was significant in favor of single teachers in both dimensions at a small level.

5- Results Regarding the Fifth Sub-Problem

According to the teachers' service time variable; It was concluded that there was a significant difference in the overall scale and active listening sub-dimensions. The statistical analysis of these results: It was found that the perceptions of classroom communication skills were higher in favor of teachers with 1-3 years of service time compared to teachers with 7-10 and 13+ years of service. Likewise, in the active listening sub-dimension, teachers with a tenure of 1-3 years; 4-6 years; It was concluded that the perceptions of active listening are higher than teachers with 7-10 years and 13+ years of service.

6- Results Regarding the Sixth Sub-Problem

According to the school variable where teachers work; It was concluded that there was a significant difference in the perceptions of effective communication skills in the classroom, in the overall scale and in the effective speaking sub-dimension.

Discussion and Conclusion:

1. As the result of our study, it is seen that teachers have a high perception of effective communication skills in the classroom, so the school administrators and parents of students should be informed about this issue in order to support teachers. As teachers effectively apply skills in the classroom, teachers can be rewarded by administrators for appreciation.
2. In-service seminars can be given so that teachers can improve themselves in terms of dealing with student problems and ability to speak fluently, although a high level of result has been achieved.
3. Students can be informed and encouraged to give more importance to male teachers at the point of active listening.
4. Based on the result in the educational level variable, it is observed that as the level of education increases, effective listening and effective use of body language increase, graduate teachers may be asked to support undergraduate teachers in these dimensions.
5. Considering the significant difference seen in the marital status variable, support can be requested from single teachers for exemplary practices in the dimensions of "active listening and effective use of body language".
6. Considering that teachers with less service time have higher perception of effective communication skills in the classroom compared to teachers with more service time; It is observed that the education of newly graduated teachers has an effect on the communication point. Therefore, in-service seminars can be given by academicians working at the university on innovations in the new education system, especially effective in-class communication skills, to teachers with a long service time.
7. Considering the developmental stages of their students, it is seen that primary school teachers pay more attention to effective communication skills in the classroom compared to secondary school teachers. Activities can be organized for primary and secondary school teachers to exchange information about communication skills.